

# Prizadevanja za enoten nastop v tujini

Ugotovitev, da je slovensko gospodarstvo razdrobljeno ni od včeraj. Nove rešitve, ki jih prinaša zakon o združenem delu in prizadevanja, da bi že tako ne preveč veliko gospodarstvo povezali — le na tak način bo namreč lahko uspešno poslovalo — so že obrabila uspehe. Oblikovale so se velike delovne organizacije, ki lahko uspešno nastopajo na tujih tržiščih in pokrivajo zahteve domačega trga.

Številne prednosti, ki jih ima tako povezovanje so na dlani, klub temu, da je bilo marsikje in da je ponekod še treba premagati ozko, vrčičarsko miselnost.

Se posebno boleča in občutljiva točka pa je bilo naše zunanjetrgovinsko poslovanje in nastopanje v tujini. Razdrobljenost našega gospodarstva doma se je zrcalila v nastopu našega gospodarstva v tujini in nam povzročila številne preglavice. Često se je dogajalo, da so si naša podjetja, ki so bila doma zelo složna v zahtevkih po raznih olajšavah in zahtevkih po zvišanju cen, v tujini konkurirala in druga drugi zbijala ceno. Zaradi nepovezanosti in v katerem je bil morda tudi kakenc nevoščljivosti, je vsakdo nastopal samostojno, po možnosti čim dlje od drugega podjetja. In ker majhno podjetje ali delovna organizacija lahko izvrši le majhna naročila, smo tako naročila tudi dobivali, temu primeren pa je bil tudi finančni uspeh.

Pri večjih naročilih se je bilo včasih težje dogovoriti z domačimi partnerji kot pa s tujci.

S povezovanjem delovnih organizacij — same oblike povezovanja so lahko zelo različne — smo dobili vsaj trdno osnovo za enotnejši nastop v tujini, vendar pa je bila zaradi različnih pogojev poslovanja v tujini in v vsaki državi posebej to še vedno zelo težka naloga. Ne moremo namreč pričakovati, da bomo samo s sklepom, o

enotnem nastopu v tujini, to tudi dejansko uresničili.

Gospodarska zbornica Slovenije je prevzela obveznost, da pripravi temelje, na podlagi katerih bi se gospodarstvo lahko sporazumevalo o enotnem in usklajenem nastopu v tujini in pa, da skupaj z gospodarstvom pripravi osnove za samoupravne sporazume, ki bi urejevali odgovornost in pravice podpisnic, kakor tudi mehanizem usklajevanja in informiranja o problemih na tujih tržiščih. Prav tako naj bi ti samoupravni sporazumi urejevali tudi vprašanje rizika pri raziskavi tržišča oziroma pri sklepanju novih poslov.

Osnovna izhodišča in prvi osnutki so bili izdelani že leta 1975. nato pa dopolnjevanji še vso prvo polovico letošnjega leta. Doslej so delovne organizacije že podpisale štiri samoupravne sporazume o načinu in pogojih usklajenega nastopanja v deželah v razvoju in pet takih sporazumov za usklajevanje nastopa našega gospodarstva v socialističnih državah ter samoupravni sporazum o načinu in pogojih usklajenega nastopanja pri izvajanju investicijskih del v tujini. Predvideno je, da bodo

Kljub temu pa lahko zainteresirane delovne organizacije podpisale podobne samoupravne sporazume za vse socialistične države še do konca letošnjega leta, prav tako pa naj bi naš nastop uskladili tudi v večini dežel v razvoju, bodisi za svako deželo posebej, tam kjer

so pogoji nastopa podobni pa za skupino teh dežel skupaj. pričakujemo, da bo tudi to vprašanje v kratkem rešeno in da bo naše gospodarstvo končno začelo enotnejše nastopati na celem svetu. Nedvomno bo skupen in usklajen pristop prinesel slovenskemu gospodarstvu številne koristi, posebej pa še gospodarstvu naše občine, saj je znano, da je prav v občini Ljubljana Center največ zunanjetrgovinskih delovnih organizacij.

B. P.

## Mladi in združeno delo

V naši občini je bil formiran frontni odbor za spremljanje in vodenje javne razprave. V odbor je, poleg članov družbenopolitičnih organizacij in organov skupščine občine, vključenih 25 članov Občinske konference Zveze socialistične mladine Ljubljana Center.

Da bi se mladi čim bolje vključili v razpravo o osnutku zakona o združenem delu in temeljnih sredinah, je predsedstvo OK ZSMS organiziralo tri posvete s predsedniki osnovnih organizacij ZSMS, na katerih so bili podani idejni vidiki osnutka zakona, kot tudi sam organizacijski potek razprave.

Predsedstvo OK ZSMS je zato, da bi seznanili in usposobili mlade za aktivnost v skupni akciji, izdelalo konkreten program aktivnosti oz. nalog ZSM in njenih organov v razpravi. S sprejetjem zakona o združenem delu bo storjen nov pomemben korak pri izgradnji naše samoupravne socialistične družbe. V okviru nadaljnje aktivnosti mladih pri uresničevanju vsebine zakona je predsedstvo sklenilo organizirati posvet, na katerem bo sprejet enoten dogovor o nadaljnjem delu vseh organizacij in članov ZSMS. Podlago za nadaljnje delo tvorijo izkušnje, ugotovitve, ocene in stališča, izoblikovana v široki javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Na posvetu vseh predsednikov osnovnih organizacij ZSMS in občinskih organizacij družbenih organizacij in društev se bodo dogovorili, kako bodo dosedanje izkušnje in bogastvo dosedaj opravljenega dela prelihi v nadaljno akcijo.

D. L.

Nuša Kerševan

## Vpisovanje posojila za ceste v zaključni fazi

Mesec dni pred zaključkom vpisovanja posojila za ceste smo v občini Ljubljana Center dosegli vpis 120 milijonov dinarjev, kar predstavlja prekoračitev zadolžitve za 44 odstotkov. Ta rezultat nam dokazuje, da se delavci in občani zavedajo pomembnosti izgradnje dobrih cest za razvoj našega gospodarstva.

Da smo v občini dosegli tako visok vpis posojila je predvsem rezultat vpisovanja posojila delavcev v organizacijah združenega dela, saj je do konca septembra vpisalo posojilo preko 51.000 delavcev, kar predstavlja 82 odstotkov vseh zaposlenih v naši občini. Ker vpisovanje posojila še teče, pričakujemo, da bodo do konca oktobra to akcijo izvedli še v tistih organizacijah združenega dela, kjer so doslej to našo skupno slovensko akcijo prezrli, ali ji niso posvetili dovolj pozornosti.

Nekoliko manjši je bil odziv na vpis posojila s strani občanov v krajevnih skupnostih, predvsem je nezadovoljiv vpis s strani obrtnikov in svobodnih poklicev. Pričakujemo, da se bodo v oktobru odzvali ponovnemu pozivu štabov v krajevnih skupnostih tudi ti občani in s tem pokazali pripravljenost za reševanje skupnih problemov z delavci v združenem delu. Za vpis posojila iz skladov skupne porabe se je doslej odzvalo 130 organizacij združenega dela, pričakujemo pa, da se bo do zaključka vpisa to število še povečalo. Kolikor se bodo v oktobru odločili za vpis posojila za ceste še tisti občani, ki so doslej odlašali, lahko pričakujemo, da bo naša občina prekoračila prevzeto obveznost posojila za 50 odstotkov.

Svoje obveznosti prekoračujejo tudi ostale ljubljanske občine. Zato se bo v Ljubljani zbralo precej sredstev, ki jih bo mogoče porabiti za izgradnjo in modernizacijo

regionalnih in magistralnih cest v Ljubljani. Da bi se zbrana sredstva uporabila kar najbolj racionalno in da bo dosežen namen posojila, se je mestni štab za izvedbo posojila, katerega sestavljajo predstavniki občinskih štabov, odločil, da se bodo sredstva zbrana v Ljubljani uporabila skupno za objekte, ki so najbolj pomembni za boljši in hitrejši promet v Ljubljani.

## Kako in kaj s sejmi?

V današnji razviti družbi, kjer moderna tehnologija omogoča velikoserijsko proizvodnjo raznovrstnih dobrin, se vedno bolj pereče postavlja vprašanje prodaje. Pravzaprav danes niti ni več težko proizvajati, dosti težje je te proizvode prodati. Prav zaradi takega položaja so se razvile številne nove vede, kot so marketing, propaganda in druge. Kljub temu pa še vedno ostajajo sejmi in razstave izredno pomembni dejavniki za uspešen nastop gospodarstva.

Ta oblika gospodarskih manifestacij izvira še iz sive preteklosti, ko sejmi niso predstavljali gospodarske prireditve, temveč so bila to predvsem mesta menjave dobrin, zaradi svoje živahnosti pa jih je seveda vedno spremljalo tudi bogato družbeno življenje. V svojem bistvu so sejmi, razstave, mednarodne razstave ali vele-sejmi tudi danes ohranili značilnost sejmov iz davnine, le da so dobili nove dimenzije in razsežnosti, medtem ko je vlogo majhnih vaških sejmov prevze-

la trgovina in odkupne postaje.

Seveda taki majhni sejmi po vaseh obstajajo še danes in prav živinski sejmi tudi sedaj igrajo pomembno vlogo pri odkupu in prodaji živine. Deloma že zato, ker je naša trgovina prelabo organizirana, deloma pa tudi zaradi še trdožive tradicije. Taki sejmi so seveda koristni, vprašanje pa je, če je smotno, da prireditelji podobnih sejmov poizkušajo iz njih narediti vsaj mednarodne prireditve, če že ne kake svetovne razstave.

Položaj v Sloveniji pa tudi v Jugoslaviji je bil glede razstav in sejmov zelo neurejen, saj si je želelo vsako, malo večje mesto, imeti vsaj mednarodno razstavo in je v tem običajno, ob podpori občinskih moč, tudi uspelo. Take megalomanske želje so nas pripeljale do tega, da so se mednarodne razstave in sejmi vrstili kar po tekočem traku, pri čemer pa so večkrat v dveh krajih istočasno potekale gospodarske manifestacije s podobno vsebino. Ne samo, da je to zahtevalo veliko finančnih

»BOLNIŠKE« NAS KREPKO PESTIJO

## Vedno več bolniških izostankov

Za uvod bržčas ne bo odveč spoznanje: ko rečemo v vsakdanjem besednjaku boleznina, saj smo tako navajeni, mislimo pri tem na nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni. V statističnem prikazu bolniških izostankov in v denarni postavki boleznin se skriva razvejana problematika, ne samo zdravstvenega varstva aktivnega prebivalstva, temveč tudi gospodarski vidik izostajanja z dela, problem življenjske ravni bolnih, navsezadnje pa tudi politika invalidskega upokojevanja.

Regionalna zdravstvena skupnost zdravstvenega varstva in zavarovanja Ljubljana razpolaga ta čas z vsemi podatki za sestavo kolikor celovite podobe vsega tistega, kar predstavlja trenutek, ko dobi zaposleni v svoji zdravstveni ambulanti napotnico za bolniški dopust. Iz teh podatkov je razvidno, da se je v Ljubljani, vključno z našo in z ostalimi občinami, v zadnjih petih letih število izgubljenih delovnih ur zaradi začasne zadržanosti z dela do 30 dni v organizacijah združenega dela povečalo za okroglih 20 odstotkov!

Tako je Ljubljana samo lani (ustreznih podatkov za letošnje prvo polletje še nimamo) izgubila 2,6 milijona delovnih dni, kar predstavlja 5 odstotkov ustvarjenega celotnega bruto dohodka delovnih organizacij ali statistično 923.900.000 dinarjev! Po podatkih regionalne zdravstvene skupnosti odpade 7 odstotkov izgubljenih dni na nesreče pri delu in na poklicne bolezni, 8 odstotkov na nego družinskih članov, kar 85 odstotkov pa na nesreče in bolezni izven dela.

V gospodarstvu se je lani na delovnem mestu pripetilo 1371 poškodb, največ v gradbeništvu, gozdarstvu in v industriji, 470 nesreč na poti z dela, 277 nesreč v delovnih organizacijah pa je bilo take narave, da niso bile neposredno povezane z delom. Zato pri izostankih z dela ne gre prezreti tudi precejšnjega vpliva alkohola.

Dejstvo, da v Ljubljani (Center med občinami pač ni izjema) v zadnjem času alkoholiki 2,5-krat več izostajajo z dela, kot drugi delavci, terja od organizacij združenega dela večjo strogost in doslednost pri izvajanju ukrepov za omejevanje bolniških na račun pijančevanja. Doslej so bila in ostala mnoga podjetja do alkoholikov preveč popustljiva, namesto da bi od njih zahtevala brez izgovorov in pojasnjevanj — obvezno zdravljenje ali odpust z dela!

Predno začnemo presojeti ali je izostajanje z dela za voljo boleznin in nesreč pri delu na temelju omenjenih podatkov veliko ali majhno; predno tehamo razlike v primerjavah in jih hkrati ocenjujemo kako usmeriti prizadevanja, da bi stvari premaknili na boljše, pogledjmo našo politiko izplačevanja nadomestil za čas bolezni in to, kako občuti bolezen v svojem žepu zavarovanec. Ni dvoma, da se z odgovori na vsa ta vprašanja hitro približamo presoji, ali se nam bolezen »splača« ali ne, razumljivo, zgolj s finančnega vidika. Ta presoja nam bo dala takoj vedeti, ali smo v ambulanti preveč ali premalo »zavestni« v hotenju, da izprosimo bolniški dopust, ko to morda še ni nujno potrebno, ali ne želimo ostati bolni celo na delovnem mestu. Znano je, da je odmera denarnih nadomestil urejena z zakonskimi predpisi in v njihovem okviru z interno zakonodajo delovnih organizacij. Zato nekateri preračunljivo hitro pridejo do tega, da se jim zaradi neznanja bolezni ne splača v »bolniško«, drugi spet mislijo drugače in se krepko okoriščajo na račun boleznine ...

Toda, naj gre za karkoli že, se moramo zavedati dejstva, da v zadnjem času boleznine v ljubljanskih občinah čedalje bolj pestijo gospodarstvo in socialno zavarovanje. Zato bodo morala, podobno kot v drugih občinah tudi v Centru, biti prizadevanja na področju politike zmanjševanja števila bolniških izostankov z dela v prihodnje usmerjena v zagotavljanje učinkovitega zdravstvenega varstva in ostalih ukrepov, s katerimi bomo slednjič zajezili čedalje večje izostajanje z dela zaradi bolezni, predvsem takih, ki trajajo dan, dva ... Povedali smo za kakšne bolezni gre, toda nimalokrat pozabljamo, koliko nas to stane, koliko morajo za simulantne in ostale namišljene bolnike plačevati njihove delovne organizacije in socialno zavarovanje.

I. V.

sredstev, ampak se posamezne delovne organizacije niso mogle udeleževati vseh teh številnih prireditvev. Tako so »velike« mednarodne gospodarske manifestacije, ki so jih začeli z bučnim slovesnostmi, hirale in postale drugorazredne razstave ali pa lokalni sejmi z velikim zabavišnim prostorom. Maloštevilni eksponati so samevali v pol praznih dvorana, obiskovalci pa so se raje ustavljali v bifeju, kot da bi si ogledovali sejmišče.

Vendar so tudi taki sejmi, kljub negotovanju gospodarstva životarili dalje, saj se je vedno našel še kak skriven vijak, ki je prisilil posamezne delovne organizacije, da so se tudi teh sejmov morale udeležiti. Na račun takih prireditvev se je zmanjševal obisk tudi na tistih gospodarskih prireditvah, ki so imele vse pogoje, da bi lahko bile uspešne.

Pred leti smo v Sloveniji poskušali urediti to vprašanje in pri Gospodarski zbornici SRS se je oblikoval odbor za sejme, katerega naloga je vsklajevanje,

skupno s prireditelji gospodarskih manifestacij in gospodarstvom, razporede razstav in sejmov v naši republiki.

V teh letih je odbor svojo nalogo dovolj uspešno opravljal in uskladi gospodarske manifestacije tako časovno, kakor tudi po svoji vsebini in namembnosti. Toda to je samo del nalog, ki jih je treba rešiti; drugi del problema predstavlja nastop naših podjetij na razstavah v tujini.

Dosedaj je bil nastop našega gospodarstva v tujini večkrat vprašljiv, razdrobljen. Prva skupna razstava slovenskega gospodarstva je bila na svetovni razstavi v Clevelandu, v Združenih državah Amerike. Velik uspeh, ki ga je doseglo naše gospodarstvo s skupnim nastopom dokazuje, da bi tudi na drugih prireditvah v tujini morali iskati nove rešitve pri predstavitvi gospodarstva in verjetno bo do tega v kratkem tudi prišlo, če ne drugače pa iz ekonomskih razlogov.

P. B.